

**ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

Λ. Αθηνών & Στρ. Καραϊσκάκη
Παλατάκι Τ.Κ. 124 61
Τηλ. 210 5821 574 Fax 2105323 380
Email: haidari.library@asda.gr

Χαϊδάρη 16/05/2007

**Οι Υπηρεσίες της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χαϊδαρίου σε άτομα με ψυχικές ασθένειες
και σε μετανάστες, σε συνεργασία με το 'Καλειδοσκόπιο'**

Δέσποινα Μέλλου

*Διευθύντρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χαϊδαρίου
e-mail: haidari.library@asda.gr*

Η Βιβλιοθήκη του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Χαϊδαρίου ιδρύθηκε το 1971. Πρόκειται για μια πολύ καλά οργανωμένη Βιβλιοθήκη, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, που μπορεί να συμβάλει με την πλούσια δράση της στην πολιτιστική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, αλλά και στη δημιουργία μιας σύγχρονης και λειτουργικής σχέσης με το βιβλίο. Το υλικό της αποτελείται από:

- 18.000 τόμους βιβλίων
- Παιδικό Τμήμα με 3.500 τόμους
- 600 σπάνια βιβλία (από το 1850 και μετά)
- 9 τίτλους περιοδικών
- 400 CD
- 120 βιντεοταινίες και ταινίες ήχου γενικής εκπαίδευσης από το αρχείο της κρατικής τηλεόρασης (ET1 και NET)
- αποδελτιωμένο αρχείο ένθετων και άρθρων εφημερίδων
- απ αριθμεί 5.000 ενεργά εγγεγραμμένα μέλη.

Στο διάστημα της λειτουργίας της διοργανώθηκαν πολλές εκδηλώσεις γύρω από το βιβλίο, που αφορούσαν ενήλικες και παιδιά: παρουσιάσεις βιβλίων, εκθέσεις, θεματικές ημερίδες, αφιερώματα σε έργα συγγραφέων, ανάδειξη του έργου δημοτών μας, συνεργασίες με ανάλογους φορείς, βιβλιοθήκες της χώρας μας αλλά και του εξωτερικού, όπως η Βιβλιοθήκη της Shanghai κ.λπ.

Η Βιβλιοθήκη με τη συνεχή παρουσία και δράση της προσπάθησε να αναπτύξει τη φιλιαναγνωσία, να φέρει σε επαφή με το βιβλίο όλους τους δημότες, να ανταποκριθεί στις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες του κοινού της, να εξυπηρετήσει και τον πιο απαιτητικό αναγνώστη.

Όπως σε όλη την Ευρώπη, έτσι και στη χώρα μας ο αυξανόμενος πληθυσμός μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν άσυλο, συνήθως έχει κοινά χαρακτηριστικά: ανεργία, χαμηλό εισόδημα, γλωσσικά εμπόδια, δυστοκία στην ενσωμάτωση κ.λπ. Η μετανάστευση είναι μια πραγματικότητα, την οποία, αν παρακολουθήσουμε ιστορικά, θα διαπιστώσουμε ότι αποτελεί περισσότερο ένα σταθερό, παρά έκτακτο χαρακτηριστικό των κοινωνιών. Θα μπορούσαμε μάλιστα να δούμε την ιστορία του πολιτισμού των ανθρώπων όχι ως ιστορία εδραίων, αλλά μετακινουμένων πληθυσμών. Για να μπορέσουν όμως οι κοινωνίες να

διαχειριστούν τα μεταναστευτικά αυτά φαινόμενα και να αντισταθούν στους «ηθικούς» πανικού, που κατά καιρούς δημιουργούνται, πρέπει να κατέχουν την απαιτούμενη γνώση. Να αναπτύσσουν δηλαδή θεσμούς, προγράμματα και μέσα εκπαίδευσης και να διενεργούν έρευνες για τη νέα μεταναστευτική πραγματικότητα και τα προβλήματά της. Και αν υπάρχει ανησυχητική καθυστέρηση στον τομέα αυτό, η αιτία βρίσκεται στην ελλιπή εκπαίδευση του προσωπικού, που διαχειρίζεται θέματα μετανάστευσης και άλλα ζητήματα που απορρέουν από αυτή. Είναι γεγονός ότι οι βιβλιοθήκες από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης του φαινομένου αυτού, βρέθηκαν στο σύνολό τους, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, απροετοίμαστες να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα.

Η έννοια λοιπόν της μετανάστευσης πρέπει να εδραιωθεί στην εκπαίδευση και στον παγκόσμιο ανθρώπινο πολιτισμό. Εδώ σημαντικό ρόλο μπορούν να παίξουν οι λαϊκές βιβλιοθήκες (δημόσιες και δημοτικές), οι οποίες θα πρέπει να υπερουν τα «φυσικά τους όρια», τις παραδοσιακές λειτουργίες και να γίνει νέος σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων με καθοδήγηση και εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων.

Την Τρίτη 15 Μαΐου 2007 έγινε στο Γαλλικό Ινστιτούτο της Αθήνας μια πολύ επιτυχημένη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Υπηρεσίες Βιβλιοθηκών προς τους Μετανάστες», που διοργάνωσε η Οργανωτική Επιτροπή Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών. Μεταξύ των άλλων η κ. Sandra Rios Balderrama (σύμβουλος βιβλιοθηκών, πρώην στέλεχος της Ένωσης Αμερικανικών Βιβλιοθηκών) ανέφερε εύστοχα ότι η βιβλιοθήκη πρέπει να είναι η «καρδιά» της τοπικής κοινωνίας και η κ. Anne-Marie Schmidt (Δημόσια Βιβλιοθήκη Άαρχους, Δανία) συμπλήρωσε πως δημόσιο καταφύγιο για τους μετανάστες είναι οι λαϊκές βιβλιοθήκες, διότι όλο και περισσότερες μειονότητες τις χρησιμοποιούν.

Όλοι οι άνθρωποι έχουν ανάγκη να αισθάνονται ότι αποτελούν μέρος της κοινότητας στην οποία κατοικούν, ακόμα και αν προέρχονται από άλλες χώρες (μετανάστες). Οι βιβλιοθήκες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ομάδων αυτών, με τρόπους που αποκλείουν το αίσθημα απομόνωσης και αποξένωσής τους. Αυτό έχει επιτευχθεί στη Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου με τη λειτουργία υπηρεσιών που στοχεύουν ειδικά στην εξυπηρέτηση των μεταναστών, αλλά και των ιδιαίτερων ομάδων χρηστών. Στη Βιβλιοθήκη πραγματοποιούνται βασικά προγράμματα για μετανάστες, με ενεργό παροχή βοήθειας, με μαθήματα γνώσεων γλωσσών, πληροφορικής κ.λπ. Έχουμε συχνή επικοινωνία και συζήτηση για τα προβλήματα που τους απασχολούν, για θέματα γνώσης και εκπαίδευσης και γενικών αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες των μεταναστών και των ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες.

Στα πλαίσια αυτά και με την πίστη πως οι βιβλιοθήκες πρέπει να παίξουν αποφασιστικό ρόλο στη δια βίου μάθηση των πολιτών και στην ενθάρρυνση για ανάδειξη των ιδιαίτερων δεξιοτήτων τους, η Βιβλιοθήκη έχει υπό την επίβλεψη της την υλοποίηση του προγράμματος «Δια Βίου Εκπαίδευση» στο Δήμο μας σε συνεργασία με τα Κ.Ε.Ε. Αιγάλεω. Στα προγράμματα των Κ.Ε.Ε. μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι ενήλικες (άνεργοι και εργαζόμενοι, ανεξαρτήτως φύλου, μορφωτικού επιπέδου, καταγωγής, θρησκείας κ.λπ.). Μέχρι σήμερα πάνω από 2.000 άτομα έχουν κάνει αίτηση συμμετοχής στη Βιβλιοθήκη για συμμετοχή στο πρόγραμμα αυτό, το 80% από τους οποίους έχει τελειώσει τον κύκλο ενός τουλάχιστον προγράμματος (από 50 έως 250 ώρες). Από το 2005 λειτουργούν με μεγάλη επιτυχία 30 εκπαιδευτικά προγράμματα.

Από το 1970 μεγάλος αριθμός μεταναστών από το Ιράκ, το Πακιστάν και την Ινδία έχει εγκατασταθεί στο Δήμο Χαϊδαρίου, με πρόσφατη μεγάλη αύξηση του αριθμού αυτού από τους οικονομικούς μετανάστες της Αλβανίας. Συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι η αυξανόμενη παρουσία αλλοδαπών μαθητών, αλλά και ενηλίκων στους χώρους της Βιβλιοθήκης, όπως και η χρήση του υλικού της από αυτούς. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ομάδες αυτές, λόγω γλώσσας, αλλά και λόγω οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, καθιστούν δύσκολη την πρόσβασή τους στο υλικό αυτό. Στη Βιβλιοθήκη του Χαϊδαρίου το πρώτο μέτρο που πήραμε ήταν να εμπλουτίσουμε τη συλλογή μας με μια σειρά σχολικών βοηθημάτων, με σκοπό να βοηθηθούν οι πιο αδύναμοι και οικονομικά ασθενείς μαθητές. Τα βιβλία αυτά ανανεώνονται

κάθε χρόνο με τη βοήθεια των μαθητών και των καθηγητών από τις σχολικές μονάδες του δήμου μας.

Το δεύτερο βήμα ήταν η συνεργασία με το τμήμα αλλοδαπών του Δήμου Χαϊδαρίου και η ένταξη στα κέντρα εκμάθησης του Κ.Ε.Ε., όσων μεταναστών επιθυμούσαν να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Προκειμένου η Βιβλιοθήκη να ανταποκριθεί όσο το δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες των μεταναστών, ώστε να μπορούν να διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία στη γλώσσα τους, απευθυνθήκαμε με επιστολή μας στις πρεσβείες και στα προξενία όλων των χωρών που έχουν έδρα στη χώρα μας και ζητήσαμε να μας προμηθεύσουν με βιβλία στη γλώσσα τους. Άμεση υπήρξε η ανταπόκριση με δωρεές βιβλίων από τη Δανία, την Τουρκία, την Αλβανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία, τη Σουηδία κ.λπ. Με αυτόν τον τρόπο η Βιβλιοθήκη κατάφερε να συγκεντρώσει λογοτεχνικά βιβλία σε εννέα (9) γλώσσες. Με μεγαλύτερη τη δωρεά της Public Library of Shanghai, η οποία έστειλε στη Βιβλιοθήκη μας 500 βιβλία, μέσω του προγράμματος «Window of Shanghai». Τα βιβλία αυτά είναι στην πλειοψηφία τους μεταφρασμένα στα Αγγλικά και αναφέρονται στον κινεζικό πολιτισμό και τις αξίες του. Καταφέραμε, όπως είπε στο λόγο του ο Διευθυντής της Βιβλιοθήκης της Shanghai, κ. Saho Minhua, κατά τη διάρκεια εκδήλωσης στη Βιβλιοθήκη μας, να αποδείξουμε ότι προάγεται η υψηλή συνεργασία των βιβλιοθηκών μεταξύ των δύο χωρών και κατ' επέκταση η πολιτισμική τους επικοινωνία και αυτό είναι το μήνυμα των δύο πολιτισμών.

Εδώ θα θέλαμε να **ευχαριστήσουμε θερμά την κ. Ευγ. Κεφαλληνιάου**, Ειδική Γραμματέα Βιβλιοθηκών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, χωρίς τη βοήθεια της οποίας δεν θα ήταν δυνατή η τόσο σπουδαία συνεργασία της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Shanghai με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε το Ινστιτούτο Goethe για τη δωρεά βιβλίων στη γερμανική γλώσσα και το Κέντρο Τεκμηρίωσης της Πρεσβείας των ΗΠΑ (Information Resource Center, U.S. Embassy of Athens) με τον κ. Βασ. Τσιμπούκη και την κ. Μαρκ. Καράγεωργα.

Η Βιβλιοθήκη μας προσπαθεί με όποιον τρόπο μπορεί και σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες του Δήμου, να συμβάλει ώστε οι μετανάστες να εγκλιματίζονται στο νέο τους περιβάλλον, να ξεπερνούν σε ένα βαθμό το πρόβλημα της γλώσσας, να εντάσσονται όσο το δυνατόν πιο ομαλά στην τοπική κοινωνία. Στόχος της Βιβλιοθήκης Χαϊδαρίου είναι η χρήση Τεχνολογιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, η παροχή υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου σε όσους δεν γνωρίζουν τη χρήση υπολογιστή και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά των μεταναστών μπορούν να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις της Βιβλιοθήκης υπό συνθήκες κατάλληλες, ώστε να μπορούν να κάνουν τις σχολικές εργασίες τους, αλλά και οι ενήλικες μετανάστες με τη χρήση του διαδικτύου μπορούν να επικοινωνούν με τη χώρα τους και τις οικογένειές τους, ώστε να μη νοιώθουν αποκομμένοι.

Ένας άλλος τομέας στον οποίο ενεργοποιείται η Βιβλιοθήκη μας είναι τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας. Στο Δήμο μας λειτουργούν τα δύο μεγαλύτερα ψυχιατρικά νοσοκομεία της χώρας, το Δρομοκαΐτειο και το Ψυχιατρικό Νοσοκομείου Δαφνίου. Αρκετά συχνά, ομάδες ασθενών επισκέπτονται οργανωμένα τη Βιβλιοθήκη. Τα άτομα αυτά αισθάνονται οικείο πλέον το περιβάλλον της Βιβλιοθήκης, μέσα και από δικές μας προσπάθειες, αφού τους αντιμετωπίζουμε πάντοτε ισότιμα στο χώρο και στη χρήση του υλικού της, βοηθώντας τους να επιλέξουν βιβλία, να διαβάσουν και να απασχοληθούν δημιουργικά.

Πιστεύοντας πως η Βιβλιοθήκη έχει πολλά να προσφέρει και στις ευπαθείς ομάδες και σε όσους ασχολούνται με αυτές (γιατροί, νοσηλευτικό προσωπικό, οικογενειακό περιβάλλον) προσπαθήσαμε εκτός του έντυπου υλικού να εμπλουτίσουμε τη συλλογή και με ειδικό οπτικοακουστικό υλικό. Έτσι διατίθεται αρχείο CD, βιντεοταινιών και έντυπου υλικού που αφορά την ψυχική ασθένεια, την αποασυλοποίηση και την κοινωνική ένταξη των αποκλεισμένων μέχρι πρότινος ομάδων πληθυσμού.

Το σοβαρό αυτό και μοναδικό αρχείο στη χώρα μας προέρχεται από την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Καλειδοσκόπιο» (βλ. Σχετικό κείμενο στο τέλος του παρόντος

άρθρου) που από το 2000 μας παραχώρησε το πρώτο υλικό που σήμερα ανέρχεται στις 285 ταινίες και 114 παιδικά, ειδικά βιβλία. Το υλικό αυτό δανείζονται Κέντρα Ψυχικής Υγείας, ψυχιατρικά νοσοκομεία, ιδρύματα και σύλλογοι σε όλη τη χώρα. Μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιήσει το υλικό 44 τέτοια Κέντρα, η αντίστοιχη σχολή των ΤΕΙ Αθήνας, καθώς και πολλά μεμονωμένα άτομα, όπως ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνικοί λειτουργοί κ.λπ. Τον κατάλογο αυτού του υλικού μπορεί κάποιος να το προσπελάσει είτε επισκεπτόμενος την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης μας (<http://www.infolibraries.gr>), είτε απευθείας στο «Καλειδοσκόπιο»: <http://www.kaleidoskopio.gr>.

Κάθε χρόνο γίνονται στο χώρο της Βιβλιοθήκης εκθέσεις με έργα ψυχικά ασθενών. Με αυτόν τον τρόπο έχουν την ικανοποίηση ότι μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε ένα φιλικό περιβάλλον που τους δίνει τη δυνατότητα να συνεχίσουν, χωρίς να φοβούνται τη μοναδικότητά τους.

Πιστεύουμε πως οι βιβλιοθήκες σήμερα έχουν έναν πολυσύνθετο ρόλο στην τοπική αλλά και ευρύτερη κοινωνία. Για το λόγο αυτό χρειάζεται άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό, τεχνικός εξοπλισμός και τεχνογνωσία μα πάνω από όλα καλή γνώση της τοπικής κοινωνίας και πραγματικότητας. Ακόμη είναι αναγκαίες οι συνεργασίες με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά και **η διαρκής όρεξη για προσφορά** και δεκτικότητα, στοιχεία απαραίτητα για την προσαρμογή των υπηρεσιών της γνώσης σε κάθε νέα εποχή ή κατάσταση. Όλο το προσωπικό των βιβλιοθηκών έχει ανάγκη συνεχούς εκπαίδευσης, προκειμένου να αναπτύξει ευαισθησίες στην κοινωνική και πολιτιστική ποικιλομορφία, να υιοθετήσει ένα καλό επίπεδο εξυπηρέτησης των πολιτών και να αναλάβει διδακτικό ρόλο σχετικά με τις τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας.

Η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των δημοτικών κυρίως βιβλιοθηκών είναι απαραίτητη, αφού εκτιμάται πως, τουλάχιστον στο Νομό Αττικής, αλλά και σε άλλες πόλεις της χώρας, τα προβλήματα δεν διαφέρουν.

Και δεν πρέπει να ξεχνάμε:

Ό,τι ισχύει για εμάς «τους Σημαντικούς Άλλους» ισχύει και για τις «Διαφορετικές Ομάδες».

**«Καλειδοσκόπιο»
αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία**

Ίδρυση: 1995

Σκοπός: Η ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και επαγγελματική ένταξη ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες.

Δραστηριότητες

- Δημιουργία δικτύου για τη διακίνηση της πληροφόρησης μεταξύ των επί μέρους φορέων, καθώς και μεταξύ φορέων και ευρύτερου κοινού π.χ. εργοδότες, ΜΜΕ, οικογένειες.
- Εκπόνηση ερωτηματολογίου για επαγγελματικές δομές ψυχικής υγείας / ΑμεΑ και έκδοση των πορισμάτων.
- Έρευνα σε Ξενώνες ψυχικής υγείας.
- Συμμετοχή σε 20 περίπου εμπορικές εκθέσεις χονδρικής και λιανικής πώλησης: συντονισμός άνω των 30 εργαστηρίων/θεραπευτικών συνεργατικών μονάδων και προώθηση των προϊόντων τους στην αγορά.

- Διοργάνωση ημερίδων / διημερίδων με Έλληνες και ξένους επαγγελματίες υγείας, χρήστες των υπηρεσιών και εκπροσώπους από το χώρο των επιχειρήσεων. Θέματα: εργασία και κοινωνική ένταξη, μάρκετινγκ, εργοδοσία με στήριξη, αυτοεκπροσώπηση για τους χρήστες των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, λειτουργία εξωνοσοκομειακών ξενώνων.
- Δημιουργία «Βιντεοθήκης για Ειδικά Εκπαιδευτικά Θέματα» στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου.
- Δημιουργία «Αρχείου Κοινωνικής Ένταξης και Δικαιωμάτων Ευπαθών Ομάδων» στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου.
- Συντονισμός και στήριξη σε θέματα μάρκετινγκ της κοινωνικής επιχείρησης «Κιβωτός», που υπάγεται στις Θεραπευτικές Συνεργατικές Μονάδες του Ψ.Ν.Α. «Δρομοκαΐτειο».
- Έκδοση ημερολογίου με έργα τέχνης Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών ψυχικά ασθενών.
- Προώθηση θεατρικών παραστάσεων και κουκλοθεάτρου από ευπαθείς ομάδες.
- Δημιουργία Αποκρίατικού Βεστιάριου για δανεισμό των ξενώνων/προστατευμένων διαμερισμάτων και όχι μόνον.
- Εκδόσεις με τα πρακτικά από ημερίδες / διημερίδες μας.
- Συμμετοχή σε πολιτιστικά και αθλητικά δρώμενα, σε παζάρια, σε βραδιές γευσιγνωσίας και σε άλλου είδους εκδηλώσεις με τη συνεργασία φορέων και ατόμων από ευπαθείς ομάδες.
- Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά έντυπα.

Πιστεύουμε ότι με τις δραστηριότητες αυτές συμβάλλουμε ουσιαστικά στην Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση και Επαγγελματική Ένταξη. Μεταξύ άλλων δίνουμε «φωνή» στους χρήστες των υπηρεσιών υγείας, αυξάνουμε τα έσοδα των επαγγελματικών δομών, δημιουργούμε κοινωνικές συμμαχίες, προβάλλουμε το έργο ευπαθών ομάδων, δίνουμε εμπράκτως δυνατότητες επαγγελματικής κατάρτισης σε άτομα που προέρχονται από τις ομάδες αυτές. Συμβάλλουμε στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού, στην κατάρριψη των στερεοτύπων, στην Αποδοχή του Διαφορετικού.